

KLIC TRIGLAVA

355

DECEMBER 1968

Pisma uredniku

PROTEST - 2

Uredniku Klica Triglava.

Kot član izvršnega odbora Slovenske Pravde in član Narodnega odbora bi tudi jaz rad izrazil nezadovoljstvo z načinom "poročanja" o anonimnem letaku "aventične SLS" v KT 353 pod naslovom "Import-Export". Enako se ne strinjam z Vašo interpretacijo v uvodniku k Širčeve mu protestu (KT 354). Predvsem me preseneča Vaša razlaga, kaj predstavlja "poročilo" in kaj "komentar". Že sam naslov "Import-Export" je komentar. Enako ni dvoma, da je linija časopisa razvidna ne le po komentarju, ampak tudi po objavljenem materialu. Ker "Import-Export" ni bil podpisan, pada odgovornost na uredništvo. Z objavo te notice na naveden način je uredništvo jasno pokazalo, kakšna je njegova linija napram NO-ju na eni strani in njegovi opoziciji na drugi. Zlasti ako se je pri tem moralo oprijeti anonimnega letaka neke anonimne SLS, katerega bi utegnili razširiti ne le "opozicija" ampak tudi UDBA. Za anonimnostjo je namreč lahko kdorkoli. Ako pa ima kdo čiste in konstruktivne namene, da bi prišli do nekega vseslovenskega demokratskega organa v emigraciji, se ne bo skrival za anonimnostjo - to v emigraciji pač ni potrebno - in za anonimnimi letaki. Samo intriganti postopajo drugače in Vi ste jim gladko šli na roko (morda zato, ker ste letak dobili iz "zaupnega vira"?). Pri tem me pojasnilo o svobodi tiska niti najmanj ne more prepričati.

Kot član izvršnega odbora Slovenske Pravde pa naj tudi protestiram proti samovoljni interpretaciji odlokov in izjav Slovenske Pravde, katerih fotografske posnetke ste objavili, da bi menda dokazali, da imate prav Vi in ne dr Širc. "Vest je nedotakljiva, komentar pa je svoboden", je tam zapisano, in ne, da je možno poročilo in komentar pomešati, da človek ne ve, kaj je poročilo in kaj je komentar. Takega načina "poročanja" smo navajeni pri totalitarnem tisku. Enako je v omenjenih fotografskih posnetkih zapisano: "Ker je bil KT neodvisen časopis... je lahko prinašal v podpisanih člankih različna mnenja in o dogodkih poročal objektivno..." Ne enega ne drugega ne vidim v objavi notice, razen ako se Vam zdi, da ste dali notici "objektivni protiutež s svojo pripombo o Titu in Brionih... Toda čemu bi šli nazaj celih 12 let, da bi ugotovili linijo Slovenske Pravde? Na zadnjem 6. občnem zboru SP leta 1965 je bila med drugimi sprejeta tudi tale resolucija: "Občni zbor priporoča izvršnemu odboru, naj prouči možnost sodelovanja med vsemi demokratičnimi Slovenci zaradi zaščite slovenskih interesov, kjerkoli so ti ogroženi, in naj skuša pomirjevalno vplivati, če se med demokratičnimi Slovenci pojavijo spori, ki so posledica zaslepljenosti in prenašljivosti posameznikov". Ta resolucija je priporočilo članom SP, a obvezna za člane izvršnega odbora, pa naj ti sedijo v uredništvu KT,

v SDS, NO ali v TABORU. Očividno se mi zdi, da ste hoteli popraviti napravljeni vtis s tem, da ste v svojem uvodniku razširili tematiko na stvari, o katerih je nedvomno treba govoriti in pisati, vključno o razširitvi NOja in njegove platforme. Ker smatram, da so pogoji za tako razširitev dozoreli - sicer jaz ne bi nikdar vanj vstopil, se mi zdi, da oni, ki se še naprej spuščajo v "bojevite" napade na odprta vrata, dejansko ne želijo rešitve tega problema. Ko že omenjate borce, naj pripomnim, da samo pozivanje na "zблиžanje" politične emigracije še zdaleč ni dovolj. Rad bi vprašal, kaj so borci odn. Taborčani in Vestnikovci konkretnega podvzeli, da bi do zблиžanja prišlo? Kaj je Tabor storil izza svoje resolucije 1. 1966? Ali pa borci morda mislijo, da se jih izvedba ne tiče, ker niso strankarska organizacija (vsaj biti bi ne smela). V tem primeru so njihovi pozivi čisto nepotrebni in naj jih prepuščajo političnim organizacijam in aktivistom. Žal je bilo med Slovenci vedno tako, da je tudi požarna bramba hotela voditi politiko. Govoriti o "masi emigrantov" na eni in "ostarelih politikih" na drugi strani, je čista demagogija. Čeprav je točno, da imamo maso emigrantov, to ne pomeni, da ta masa politično nekaj hoče, da je politično organizirana in da ima politične vodnike, ki stoje v opoziciji "ostarelim politikom". Kdor to trdi, naj še pove, kdo so ti politiki v opoziciji - in zakaj so v opoziciji. Mene kot člana NOja to zanima, ker me zanima, da bi prišli skupaj in se pogovorili. Nimam prav nobenih predsodkov in prav nobenih iluzij, da je NO perfektna ustanova in sem odločno proti vsaki zaprtosti. Čas je, da pregrade padejo, v kolikor niso bazirane na izključno osebnih antipatijah.

ALOJZIJ ZUPAN

(Gosp. Zupan je videl naš izvod letaka, zato brez dvoma ve, da letak ni v opreki s poročano vsebino. Kar zadeva naslov, je ta izključna domena uredništva in ne del samega članka odn. poročila. Njegova funkcija - poleg tipografskih omejitev - je tudi, pritegniti bralčevo pozornost, poleg povzetka vsebine v kar najbolj zgoščeni obliki. Kot je anonimnost opravičljiva le do gotove meje, je naivno trditi, da gospodarski pritisk ali službena odvisnost pri tem ne igrata nobene vloge. Tudi v emigraciji. Vztrajamo, da poročila nismo priredili niti komentirali. Nikdar nismo odklanjali uredn. odgovornosti za nepodpisane članke. - Sprejemamo resolucijo Slov. Pravde. Kljub temu, da je resolucija obvezna samo za izvršni odbor kot celoto (torej v 'politikih' izvršnega odbora), kot pravijo pravila. To pa gotovo ne pomeni, da sme KT objavljati samo poročila, ugodna le za eno stran. KT je gotovo edini list, ki se je od vsega početka zavzemal za najširšo koncentracijo slov. zdomstva. Tega pa ne gre zamenjati s kapitulacijo ali subordinacijo, česar ni SP nikdar imela niti v mislih. 20 let čakamo, kako si NO zamišlja koncentracijo. Pred nekako 15 leti je SP poslala konkreten predlog dr. Kreku in nanj ni prejela niti odgovora. Konkretna iniciativa zdaj mora priti od NOja. Problem je vedno težji, ker je apatija do polit. dela vedno hujša in ker se zdomstvo že tudi deli po tem, kako gledati na razvoj doma. Ur.)

LONDON, 4. DECEMBRA 1968.

LETO XXI. ŠTEV. 355.

SLOVENSKI BBC

Od našega dopisnika

Britanska radijska družba je objavila presenetljivo vest, da s 1. decembrom uvaja dodatno, novo četrtturno radijsko oddajo v slovenščini. Po ukinitvi svoječasne slovenske oddaje na pariškem radiu, je ta vest - kljub kasnejši delni obnovitvi pariške slovenske oddaje - tem bolj razveseljiva. Istočasno je bila srbskohrvaška oddaja podaljšana na pol ure.

Nove dodatne oddaje bodo dnevno od 12.00 do 12.15 (novice in pregled tiska) na 19 m in 25m valovni dolžini. Poleg tega oddaja BBC v slovenščini dnevno še od 19.00 do 19.30 na 31m, in 49m (Prvi četrtturni del te oddaje je tudi na srednjem valu 232m). Poleg tega pa je še posebna nedeljska popoldanska oddaja ob 16.30 do 17.00 na 19m, 25m in 31m; poleg novic ima ta nedeljska oddaja spored z verskega in cerkvenega področja ali pa londonski tednik.

Razpored ostalih dnevnih oddaj je naslednji:

Ponedeljek: novice, londonski dnevnik, spored s področja gospodarstva in poljedelstva. Torek: novice, londonski dnevnik, Pismo iz Londona ali Drobne zanimivosti. Sreda: novice, londonski dnevnik, spored s kulturnega področja. Četrtek: novice londonski dnevnik, spored s področja znanosti. Petek: novice, londonski dnevnik, spored s področja družbenega življenja ali šolstva. Sobota: novice, politični komentar, angleščina po radiu.

BBC želi, da poslušalci čim večkrat pošljejo ocene slovenskih oddaj. Dopise je nasloviti na: Slovenska sekcija, BBC, London.

Rojaki iz domovine, ki pridejo v Trst, si lahko kupijo KLIC TRIGLAVA v Chiosco Tranvie Opicina - Piazza Oberdan, ali pa v knjigarni Fortunato, Piazza S. Antonio Nuovo (Ponte Rosso).

Jugoslavija na dveh stolih

Po poročilih vzhodnoevropskega dopisnika Neue Zürcher Zeitung od 17. novembra je sovjetska vlada v notih, ki jo je veleposlanik Benediktov pred nekaj tedni izročil Titu, zahtevala, da mora Jugoslavija temeljito spremeniti državni in predvsem partijski ustroj. Jugoslovansko komunistično vodstvo je to noto odklonilo, obenem pa zahtevalo od Moskve zagotovilo, da Jugoslavija ne spada v socialistično skupnost, tako da bi po doktrini Brežneva SZ imela "pravico", priti v Jugoslavijo "braniti socializem". Takega zagotovila Sovjetske zveze še ni, dasi jo menda uradni krogi po poročilu istega lista od 24. novembra željno pričakujejo in bi je bili bolj veseli kot so bili garancijskih obljub Deana Ruska. Kljub slabim izkušnjam se jugoslovanski komunistični voditelji še vedno niso znebili vseh iluzij. Še vedno ostaja nekakšna sentimentalna zveza z nasledniki boljševikov, dasi Djilas v intervjuju z New York Timesom izjavlja, da je sovjetska vlada manj in manj ideološka in bolj in bolj imperialistična.

Bolj nestrpni titovci postajajo do manjšin veličin, ki se ne ravna po njihovih pričakovanjih. Borba in Vjesnik sta že napadla Ulbrichta in napisala, da se jugoslovansko prebivalstvo sprašuje, ali je bilo pametno, da je Jugoslavija priznala njegov režim in se zamerila nemški zvezni republiki, ko sedaj za napade zanje le psovke. V resnici se seveda prebivalstvo to sprašuje od vsega začetka, medtem

VESEL BOŽIČ in
SREČNO NOVO LETO!

Klic Triglava

Obžalujemo, da nam je bilo vsled občutnega pomanjkanja prostora nemogoče objaviti ostala pisma, poročila in uvodnike ter oglase, kar bo prišla na vrsto v naslednjih številkah. Ur.

ko so se komunistični krogi zbudili šele sedaj. Podobno bo-
de titovce Naserjevo obnašanje. Tito je Naserja leta in le-
ta vztrajno podpiral z edinim rezultatom, da se je Naser po
stavil proti Češkoslovaški in posredno proti Jugoslaviji ob
sovjetskem vdoru. Vendar jugoslovanska vlada ne more na
hitro spremeniti svojega stališča do Bližnjega Vzhoda, ker
bi to preveč očitno kazalo, kako se je Tito junija 1967 za-
letel. Nedvomno so Jugoslovani z navdušenjem sprejeli o-
membo Jugoslavije v zvezi z zadnjim zasedanjem NATA,
ker ta pomeni, da Jugoslavija ni povsem sama nasproti pre-
moči Sovjetske zveze. Kljub temu nekateri v Beogradu še
vedno mečejo vzhodni in zahodni "blok" v isti koš in sanja
jo o 'nevezani politiki'. Če Sovj. zveza Jugoslavije ne bo na
padla, je ne bo, ker se bo bala posledic, prav gotovo pa ne
le zato, ker titovci še naprej govorijo o "nevezanosti" in
"socializmu". V marsikaterem pogledu bi imela Jugoslavi-
ja lažje stališče, če bi imela vlado, ki se ne bi neprestano
spuščala v debate o tem, kaj je pravi socializem in kaj ni,
temveč bi preprosto izjavila, da bo pač delala, kar se ji
zdi v interesu blaginje in svobode jugosl. narodov.

Toda v Jugoslaviji je še vedno dosti doktrinarnih za-
vor in predsodkov. Najbolj človeka skrbi, da jih je še toliko
med mladino. Študenti se zavzemajo za politične svoboš-
čine, obenem pa doktrinarno napadajo "bogatitev" in dru-
ge take nepravilnosti, za katere dobivajo sodila iz arzenala
marksističnih utvar. Nedvomno je med jugoslovanskimi o-
brtniki dosti špekulantov, ki bi jim vsaka vlada morala sto-
piti na prste, toda prav tako gotovo je, da mala podjetja
prinašajo ogromne koristi.

Vse kaže, da bodo tako komunisti kot nekateri mladi
ljudje morali doživeti še hude stvari, da bodo postali reali-
sti. Žal bodo na poti do realizma vlačili Jugoslavijo sem
in tja po svojih skrivenčenih potih.

L. SIRC

Spretni emigranti - Udbin strah

Komisija za državno varnost republ. zbora skupščine
Slovenije je na svoji seji 19. novembra obravnavala poročilo
službe državne varnosti v Sloveniji o nekaterih pojavih
sovražnega delovanja posameznikov in skupin iz vrst sloven-
ske politične emigracije. Ugotovljeno je bilo, da je propa-
gadno-politična aktivnost ne glede na svoje nekoliko dol-
goročneje in vešče prikrita metode in oblike nadalje usmer-
jena v rušenje pridobitev demokratične socialistične druž-
be. Komisija je odobrila dosedanje delo službe drž. varno-
sti in nakazala osnovne smernice na polju borbe proti tajni
in organizirani dejavnosti slovenske politične emigracije.
Na seji je bilo še poudarjeno, da je politično diskvalificira-
nje slov. polit. emigracije predvsem stvar še večje angažira-
nosti in boljšega medsebojnega sodelovanja vseh institucij
in družbenopolitičnih organizacij v republiki.

K svojemu rednemu poročilu v rubriki "Od meseca
do meseca" (str.17.) bi še dodal, da so pri demonstracijah
v Prištini tudi padli streli - od strani demonstrantov in mi-
lice, in da je bil en demonstrant ubit. IVAN STANIČ

Neimenovani terjajo vodstvo

"Avtentična SLS" je v Argentini objavila dva nova
letaka: prvega smo prejeli od dopisnika, drugega nepo-
sredno. V prvem ta "avtentična SLS" prosi Boga, "da bi
dr Krek čimprej prišel do odločitve, da se iz politike u-
makne. S svojim delom od 1.1941 pa do danes je poka-
zal, da ni dostojen naslednik slovenskih velikanov J. E. Kre-
ka in dr Korošca. Ko pa je nedavno sprejel kot člana NO
celo bivše komunistične partije, je dokončno pokazal
svojo nesposobnost." "...treba je očistiti SLS kot večin-
sko stranko v emigraciji, prilagoditi njen program sedanjih
slovenski stvarnosti doma in v tujini in vodstvo stranke
prepustiti novim, predvsem mlajšim močem, ki bodo pri-
nesle pravilno dinamiko v slov. katoliški pokret..." "Ko
bomo po dr Krekovem odmiku uredili našo SLS na novih
osnovah, ne bo težko z ostalimi manjšskimi skupinami
slov. emigracije ustvariti res demokratično in reprezen-
tativno predstavništvo."

Drugi letak ima podnaslov: "Buenos Aires" je
"27. oktobra 1968 plebiscitarno odločil: za Kreka 8%
proti Kreku 92%". V letaku je med drugim rečeno: "Ko
smo v nedeljo 27. oktobra prisostvovali slavnostnemu
zborovanju, smo našli točno 511 ljudi, všteti pevce,
mladino v narodnih nošah... 6500 odsotnih Slovencev iz
velikega Bs. Airesa je tako... izreklo svojo nezaupnico
dr Kreku in organizacijam, ki jih predstavlja. Če bi dr
Krek prišel 1.1948, bi ga šli pozdravit 100% deset let kas-
neje nas je prišlo še nekaj 35%, 1.1968 pa je doživel ko-
maj 8% odziv." Nato primerja obisk Msgr. Kunstlja, ki
da ga je pozdravilo skoro vseh 7000 Slovencev. Potem
pravi: "Udeleženec sestanka zaupnikov SKD (Slov. kršč.
demokracije, op.) dne 31.10. v Bs. Airesu nam je dobe-
sedno potožil: 'Krek pri odločitvah šteje knofe na lajbel-
cu, žalostno je le to, da jih prične vedno šteti znova, jih
tako šteje že od 1.1941, štetju nikoli ne pride do kraja in
do nobene odločitve'. Slovenska emigracija je skoro
povsod v svetu lepo napredovala v vseh panogah ustvarja-
nja, le v političnem se nismo premaknili z mrtve točke
in to po izključni krivdi dr Kreka in drugih samolastno
postavljenih okostenelih 'politikov' v takomenovanih
strankah in narodnem odboru..."

(Avtorji letakov delajo sebi najslabšo uslugo, ko
trdijo, da so nekateri člani NOja bili partijci, ne da bi jih
imenovali. Drugo: ker zdaj odrekajo v lastni stranki
pristojnost sedanjim vodnikom in terjajo zase vodstvo,
se morajo predstaviti javnosti in pokazati program. Do-
kler tega ne store, bo večina raje priznavala Dr Kreka, ki
ga pozna, kot one, ki jih ne pozna. In prav gotovo nobena
organizacija ne bo voljna z njimi razgovarjati, če ne pri-
dejo z imeni na dan. - Tudi mi smo pričakovali, da
bo Dr Krek vsaj nakazal možnost koncentracije. Zelo le-
pa prilika je bila zamujena. Tragika je tem večja, ker tu-
di nasprotniki ne nudijo več od kritike in frazarjenja. Ur.)

'SOKOL' OB PRVEM DECEMBRU

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokola v svobodnem svetu je ob 50 letnici Dneva zedinjenja in osvobojenja, 1. decembra 1918. leta, objavilo naslednjo poslanico :

JUGOSLOVANSKO SOKOLSTVO, ki v svobodnem svetu pod težkimi okolnostmi in možnostmi časa in sredine na daljuje stoletno delo jugoslovanskega Sokolstva, neomajno zvesto najčistejšim idealom in načelom in svojim demokratskim in jugoslovanskim tradicijam, smatra za svojo dolžnost, da v teh težkih in motnih časih naslavlja bratsko poslanico ne le Sokolom in Sokolicam temveč vsému svojemu narodu.

I.

Velik zgodovinski in nacionalni pomen prvega decembra kot dneva zedinjenja ima svoj izvor v stoletnih izkušnjah zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev, izkušnjah o potrebi skupne države kot življenjskega interesa vseh. Tega dne je bil objavljen konec naši politični državni razedinjenosti, ki je bila zla usoda Južnih Slovanov od njihovega prihoda na Balkan.

Razedinjeni in radi tega slabotni, smo bili stoletja plen tujih osvajaških sil in slaboten kmetič na šahovski deski v surovi igri interesov velikih imperijev okoli nas. Imeli smo ljudi velikih državotvornih sposobnosti, naše svobodne države pa so bile radi naše razcepljenosti vedno kratkotrajne. Mnogoštevilni kulturni spomeniki naše preteklosti pričajo o sposobnosti našega naroda za velika umetniška in kulturna ustvarjanja. Vse te sposobnosti pa so bile radi naše slabotnosti usušene v svojem najlepšem razcvetu. Bili smo dalj časa vazali kot svobodni in največ časa celo tuji podaniki. Ekonomsko izkoriščani, socialno tlačeni in degradirani, smo bili vedno žrtve raznarodovanja. Tudi verska neenotnost je bila posledica tega stanja in je ostala skozi stoletja velika zapreka zedinjenju iste krvi in istega etničnega izvora.

Iz stoletnih izkušenj razedinjenosti in slabotnosti se je rodila težnja po močni državi, sprva podzavestno v poskusih politično-državnih integracij, kasneje zavestno formulirana v delih in propovedniških največjih duhovnih velikanov tako Srbov in Hrvatov kot Slovencev, od Njegoša do Štrossmajerja, Račkega in dr. Janeza Ev. Kreka, da se spomnimo le nekaterih izmed množice naših učenjakov, mislecev, pesnikov, književnikov in državnikov, brez katerih duhovnega doprinosa bi bila naša civilizacija le kulturna pustinja. Vizija edinstvene, močne jugoslovanske države je rodila najnaprednejše pokrete v našem narodu, inspirirala mlade revolucionarne generacije, in kar je najvažnejše, dala moč herojski vojski Srbije, da je po tragični in slavni albanski Golgoti po čudežnem vstajenju na Krfu krenila z jugoslovanskimi dobrovoljci pred 50 leti z vrhov Kajmakčalana, da

bi razbila okove zaslužjenih bratov in porušila meje, ki so delile naše narode.

V zagonu političnega in vsakdanjega življenja predvone Jugoslavije kot da se je pričelo pozabljeni na dragocene stoletne izkušnje razedinjenosti in na nauke naših največjih mislecev. Prvi december, ki je bil krona stoletnim bojem in težnjam našega naroda, je postal, kot je tožil nek jugoslovanski patriot, "pozabljeni datum".

Potrebno je bilo, da so sledila leta novih težkih izkušenj in razočaranj in da smo zopet postali žrtve igre interesov velesil, da so bile naše zasluge in žrtve pozabljene in pogažene naše pravice, da so ti stoletni nauki zopet pridobili na ceni in razumevanju pri vseh razumnih rodoljubih. Potrebno je bilo, da je prišlo do brutalne sovjetske invazije bratske Českoslovaške in tako postalo jasno, kako nezanesljiva opora so malim narodom garancije mednarodnega prava in pravice in kako je malim narodom potrebna modrost, moč in pogum, da se ohranijo v času, polnem nevarnih negotovosti. Za vse Srbe, Hrvate in Slovence, pri katerih je nadvladal zdrav razum drobne strasti, je Jugoslavija danes zopet ono, kar je bila pred 50 leti podpisnikom akta zedinjenja: srečen in nujen izhod našega zgodovinskega razvoja, in danes uvidevajo bolj kot kdajkoli popreje, da je edina garancija njihovega obstoja in njihovega napredka - življenjski interes vseh.

Z jasno zavestjo o potrebi obstoja Jugoslavije kot življenjskega interesa Srbov, Hrvatov in Slovencev, je potrebno, da ti pristopijo k srečni rešitvi boleznega srbsko-hrvaškega spora in da tako dajo popolnost našemu zedinjenju in moč naši državi. To je težka naloga zaradi žalostnih posledic zadnjih desetletij, posebno zverinskih ustaških pokoljev, ki so zadali tem odnosom težak udarec.

Vendar ako bodo pristopili k tej nalogi v novem duhu dobre volje, v medsebojnem spoštovanju in z iskrenim čustvom pravičnosti, bodo naleteli na ohrabrenje tudi v vzpodbujajočem naporu naših Cerkva in ver v domovini, ki na terenu, še zares od naših brezumnih razprtij, vrše plemenito ekumensko akcijo oproščanja in pomirjenja, odстранjujoč s tem svojim delom eno največjih zaprek na poti našega splošnega zbliževanja.

II.

Prvi december, sledeč dnevnu osvobojenja jugoslovanskih zemlja izpod tujčevega jarma, ne le zamenjava tujih zastav z našimi, temveč dan popolnega osvobojenja človeka in državljana vseh oblik politične tiranije. Tako so si naše osvobojenje zamišljali veliki graditelji naše svobode, tako ga je izrazil tudi dr. Janez Evangelist Krek s

štirim preprostimi besedami: "Svobode, mnogo, mnogo svobode.", svobode, po kateri danes hrepenijo stotine milijonov ljudi pod komunistično tiranijo, svobode zborovanja in dogovora, svobode misli, besede in veroizpovedi, svobode, v kateri socialna pravičnost ne bi bila le mrtva beseda partijskih programov in okras političnih govorov, temveč živo čustvo v srcih ljudi in temelj celotne socialno-ekonomske strukture domovine.

Tak svobodnjaški simbolizem Prvega decembra je tudi vzrok, da se v naši domovini od padca pod komunistično diktaturo ta datum ne slavi več. Mesto tega je narod primoran slaviti, nasilnim putem, kot dan osvobojenja - dan, ko je bil oropan vseh državljanskih in človeških pravic in mu je bilo na grob način odvzeto njegovo človeško dostojanstvo.

Tem bolj je torej potrebno, da prvi december slavijo ljudje, katerim je svoboda najdragocenejša dobrina, da ga slave ne le kot največji narodni praznik temveč kot simbol edinstva in nekršenih državljanskih pravic ter svobode državljanov.

Ko naslavljamo to poslanico, raste v naši domovini val patriotskih manifestacij naroda in vzpodbudnih izražanj njegove odločnosti, postaviti se v bran svoje domovine v času velike nevarnosti. Za že običajnim aranžmajem sličnih manifestacij se je rokrat oglasilo živo in spontano rodoljubno čustvo naroda.

Mesto da bi komunistični režim v interesu države, ki se nahaja v nevarnosti, odprl pot tem živim moralnim silam, ki so kot edine v stanju ustvariti ono, kar komunistični kratkovidni strategji imenujejo "vsenarodno obrambno fronto", poskuša vse, da bi v interesu nedemokratskega sistema čim bolj izkoristil ta rodoljubna čustva naroda v utrjevanje svoje nenarodne oblasti in njenega glavnega instrumenta - komunistične partije.

Pozdravljajoč to manifestacijo rodoljubja našega naroda, kot najboljšo vest ob 50 letnici našega zedinjenja, verujemo, da bo narod spregledal ta brezvestni manever režima in da bo znal z isto odločnostjo, s katero je vstal v obrambo svoje domovine, vztrajati tudi v svojih naporih za doseg popolne demokratske svobode.

III.

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokola v svobodnem svetu pozdravlja ob tej veliki oblatnici brate in sestre, Sokole in Sokolice, v domovini in izven nje z neomajno vero v boljšo bodočnost Jugoslavije in našega naroda. S potrpežljivostjo in zaupanjem pričakuje Sokolstvo čas Velike obnove, nacionalne, demokratične in moralne, po letih vojnega pustošenja in brutalnosti sovražnih okupacij in po degradirajoči totalitaristični komunistični tiraniji, ki desetletja dela na dezintegraciji vsega našega političnega, socialno-ekonomskega in duhovnega organizma.

Nove generacije v domovini že zdaj pripravljajo to obnovo, uporno šireč domeno svobodne misli, ki je vedno kot prva utirala pot svobodnemu življenju naroda.

Na vseh poljih znanosti, umetnosti, na vseh področjih ustvarjanja odkrivajo te generacije tudi pod pogoji totalitaristične vladavine s svojimi uspehi velike ustvarjalne sposobnosti našega naroda. Osvobojene pritiska totalitaristične oblasti bi bile te generacije nosilke novega ustvarjanja in gradnje boljšega življenja našega naroda.

V tej obnovi čakajo Sokolstvo nove naloge, najtežje in najčastnejše v vsej njegovi zgodovini. Ono bo v to težko delo vložilo ves svoj idealizem organizacije, kateri je služba narodu največja zapoved, vse izkušnje desetletij ob delu za splošen dvig svojega naroda in vse bogastvo velikih sokolskih idej in načel svobode, enakosti, bratstva, resnice in pravice, katera niso bila postavljena za določeno razdobje, niti vezana na noben socialno-ekonomski red, temveč so ostala zanesljiva direktiva in izvor inspiracij vsem ljudem dobre volje, ki delajo na graditvi svobodne in civilizirane družbe.

Zaradi tega pozivamo naše Sokole in Sokolice in ves naš narod, da bi tudi v temi čuval neugasljivo sveto iskro teh blagohotnih in ustvarjalnih idealov. Človek ni suženj, dokler so v njegovem srcu živi veliki ideali Svobode in Resnice, kateri so v borbi s tiranijo boljše orožje kot vsi peklenški stroji naših reakcionarnih desperatov.

Ko pišemo to poslanico, proslavljajo stotisoči naših bratov Čehov in Slovakov, zedinjenih v obrambi neodvisnosti svoje države in svobode človeka kot še nikoli poprej, 50. obletnico svojega osvobojenja dne 28. oktobra 1918 pod žreli tisočev topov in desetstisočev mitraljezov surovega stalinističnega okupatorja, ki je proslavljanje tega dne in sloge Čehov in Slovakov v svojem septembrskem diktatu proglasil kot neoprostljivo dejanje neprijateljstva.

Tisoči vencev svetja pokrivajo grov Očeta domovine in velikega sokolskega učitelja Tomaža Masaryka in brez številnih vencev je položenih na podnožje spomenika sv. Vavla, na katerem podnožju so vklesane plameneče besede "Resnica zmaguje" - in od vseh strani se čujejo, kot ob marčnih manifestacijah, vzkliki "Ne leto 1948, temveč leto 1918 je leto našega osvobojenja."

Niti nam ne more biti leto 1945, ko je naš narod padel v suženjstvo totalitarnega komunističnega režima, naš dan osvobojenja. Narod, ki smatra svobodo in človeško dostojanstvo kot največji dobrini v zemskih zadevah sicer lahko trpi tiranijo kot nesrečo, ne more je pa slaviti.

Napnimo torej vse sile in vsi, da bomo z božjo pomočjo in našimi lastnimi naporji storili vse, da bi bil vsak novi Prvi december svedok jačanja človekove svobode, jačanja našega edinstva, iz katerega bo naša država črpala največjo silo in napredek na vseh področjih duhovne in materialne storilnosti.

Živel Prvi december! Živela Jugoslavija!
Živela svoboda! Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokola v svobodnem svetu.

SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI (2)

Pod gornjim imenom je v začetku junija 1967 v Celovcu izšla prva zbirka razprav, v katerih je bil nakažan razvoj k uresničenju enakopravne slovenske državnosti in učinkovite slovenske demokracije. Dne 16. junija 1967 je ljubljansko DELO objavilo posebni poziv "našim ljudem, zlasti pa še borcem", v katerem je knjigo napadlo, češ da "propagira razbitje Jugoslavije in samostojno Slovenijo." Dne 19. junija je notranji minister beogradske vlade prepovedal vnašanje in razširjanje knjige na področju Jugoslavije. Dne 22. junija pa je Sekretariat za informacije pri Izvršnem svetu SR Slovenije "na vprašanje občanov" o knjigi dal prek časopisja "naslednje pojasnilo":

"Omenjeni pamflet je očitno sovražne propagandne vsebine in naperjen zoper našo ustavno družbeno in državno ureditev. Zaradi tega so pristojni zvezni organi izdali prepoved vnašanja v našo državo in razširjanja tega pamfleta v njej in sicer na osnovi člena 52. in 72. zakona o tisku... kot tudi po kazenskem zakoniku." (DELO 22.6.67)

Štiri mesece kasneje, potem ko so obiskovalci iz Slovenije v Trstu, Gorici in Celovcu pokupili vso naklado knjige, je urednik NAŠIH RAZGLEDOV (21. 10. 67) potožil, da je knjiga z uradno beogradske prepovedjo "samo pridobila prav tako kot film, ki ga prepovedo za mladino izpod 16 let". Partijsko glasilo KOMUNIST (27. 10. 67) pa je tarnalo, da je imel "vsak Slovenec možnost (knjigo) kupiti... (in) ko je prebral v DELU, da je ne sme kupiti... jo z užitkom prav zaradi omenjenega tihotapi".

OD PREPOVEDI DO PRIZNANJA

Istega oktobra (1967) je v mesečni reviji TEORIJA IN PRAKSA Ernest Petrič, član Izvršnega sveta SR Slovenije, priznal: "Brez polne nacionalne enakopravnosti je katerakoli oblika odnosov, čeprav bi jo označevali za sodelovanje, po svojem bistvu... oblika dominacije enega naroda nad drugim. Resnično bratsko in enakopravno lahko sodelujejo samo dejansko enakopravni partnerji... Gre za to, da... se skuša doseči integriran, zaokrožen razvoj socialistične samoupravne slovenske skupnosti. To bo najsolidnejši ukrep zoper tiste, ki bi radi pod krinko nacionalnega vprašanja uvajali v slovenski prostor konservativne ideje..."

Pospešeni razvoj k enakopravni slovenski samostojnosti po izidu knjige 'Slovenija, včeraj, danes in jutri' je bil potrjen v znamenitem članku Richarda Edera, beogr. dopisnika THE NEW YORK TIMESA, dne 22. 11. 1967, v katerem je med drugim zapisal: "Besedo konfederacija danes Slovenci izgovarjajo brez omalovanja... Vsi so prepričani, da je za Jugoslavijo... edina pot k mirnemu razvoju... da bodo vsaj nekatere republike imele skoraj popolno samostojnost... Če bi kaka politična reakcija v

Beogradu hotela ustaviti ta postopni razvoj... bi prišlo do močnega pritiska za popolni odcep od Jugoslavije."

Februarja 1968 je Stane Kavčič, preds. IS SR Slovenije, v TEORIJI IN PRAKSI utemeljeval potrebo, da se pospeši izdelava dolgoročnega programa za razvoj Slovenije; ki so ga na njegovo pobudo in pod vodstvom širokega reprezentančnega odbora začeli pripravljati.

V teku letošnjega leta so v Ljubljani, po vseh republikah in v Beogradu na delu komisije in v teku posvetovanja o nadaljnjih spremembah zvezne ustave, ki naj bi bile sprejete že pred koncem letošnjega leta.

OBISK SLOV. ZASTOPSTVA IZ ITALIJE

V dneh 21. in 22. okt. 68 je bilo na uradnem obisku v Ljubljani 22-člansko zastopstvo slovenske manjšine iz Italije, sestavljeno iz vseh predstavniških organizacij in predelov, kjer živijo Slovenci.

Zastopstvo slovenske manjšine je bilo v Ljubljani sprejeto z izrednim uradnim in političnim poudarkom. Predsednik slov. vlade Stane Kavčič je ob tej priliki imel dva pomembna nagovora ter je za slovenske goste iz Italije priredil slavnostno kosilo v uradni vili pod Rožnikom, kamor so dotlej prihajali kot gostje le najvišji domači in tuji predstavniki. Zanimivo je tudi, da sta uradni nagovor ob sprejemu pri predsedniku Kavčiču in poslovilni odgovor na Kavčičev pozdrav pri slavnostnem kosilu imela zastopnika krščansko usmerjene Slovenske skupnosti, Drago Štoka in Drago Legiša. Drago Legiša je takole pozdravil predsednika Kavčiča:

"Štejem si v veliko čast, da Vas lahko v imenu vseh članov naše delegacije iskreno pozdravim ob priliki prvega uradnega obiska predstavnikov slovenske narodne manjšine pri slovenski vladi v Ljubljani. Naj mi bo dovoljeno takoj v začetku povedati, da se nam zdi ta dogodek zelo važen. Važen je zato, ker pomeni korak naprej v odnosih med nami in matično domovino, važen pa je tudi za učvrstitev enotnosti med najbolj živimi udi slovenske narodne skupnosti v Italiji, delujočimi v obeh organizacijah, zastopanih v naši delegaciji. Zato se Vam hvaležno zahvaljujemo za vabilo, ki je omogočilo naše srečanje."

Predsednik Kavčič pa je v svojih nagovorih med drugim povedal tudi naslednje:

"Z zadovoljstvom gledamo na nekatere elemente dialoga, ki smo jih opazili med manjšino in ki so prišli tudi do izraza v sestavi same delegacije. Menimo namreč, da je takšen dialog koristen, čeprav se zavedamo, da gre za delikatne stvari, ki jih mora manjšina sama rešiti."

"Češkoslovaški dogodki so v nas potrdili prepričanje, da moramo še bolj radikalno nadaljevati po naši poti, in so hkrati ponovno dokazali, kako je bilo pravilno, da smo l.

1948, rekli 'ne'... Slovenija dobiva svoje mesto v okviru jugoslovanske in evropske stvarnosti. Izhodišče vseh teh prizadevanj pa je skrb za nenelno izpopolnjevanje in utrjevanje nacionalne samobitnosti, težnja, da se Slovenija organizira v moderno in učinkovito narodno skupnost, ki naj vsakemu Slovencu omogoči čimbolj sproščen in popoln razvoj njegove lastne osebnosti. Zavedamo se, da pri teh prizadevanjih še nismo vsega dosegli, da ne moremo živeti od 'hejslovanstva', da prihajajo nove generacije, ki so jim bile prihranjene vojne grozote, a ki imajo tenek posluš za demokratične pravice in svobodo, za individualnost človeka in ki se ne zadovoljujejo več s starimi vzori, temveč zahtevajo, da vsi ti njihovi pogledi, njihova stališča najdejo svoje mesto v sedanjem družbenem življenju... Prizadevamo si, da postanejo Slovenci čedalje bolj moderna, odprta in svobodna družba, v kateri ni mesta niti za kako kapitalistično restavracijo niti za sralsko diktaturo proletariata, kjer smo se s to koncepcijo za vedno razšli. Zagovarjamo stališče, da nobena ideologija še ni vsega povedala in da niso v posesti absolutne resnice niti tisti, ki prisegajo na tuzemske bogove, ne tisti, ki prisegajo na onostranske bogove. V Sloveniji je bil pokonečistični duh zelo pozitivno sprejet. Verniki so ga tako sprejeli po občutku, drugi pa premišljevali. ... Zgodovina nas je postavila na ta košček Evrope, toda to naše bivanje smo dolgo vrsto let drago plačevali. Bili smo najprej orodje dunajske politike in nato beograjske. Toda vse to je danes za nami. Postali smo moderen narod, ki se je polnokrvno vključil v sodobni čas in svet. Nikomur več ne hlapčujemo. Iz svojih lastnih izkušenj in spoznanj gradimo svojo bodočnost in se ne zgleujemo več po tujih vzorih. Zato smo bolj samozavestni, bolj bogati in bolj optimistični kot kdakoli prej."

Stane Kavčič zasluži možnost, da svoje izjave izpriča s političnimi dejanji.

OKROGLA MIZA V LJUBLJANI

Oktohorska TEORIJA IN PRAKSA je objavila besedilo "pogovora za okroglo mizo" v Ljubljani, v katerem je 15 "javnih in družbenih delavcev" razpravljalo o "sedanji podobi, delovanju in značaju našega političnega sistema", posebno še o "položaju in funkcijah republik v jugoslovanski federaciji" v zvezi s pripravami na nove ustavne spremembe.

"Za okroglo mizo" so se zbrali F. Bučar, izr. prof. na pravni fakulteti, J. Česnik, preds. zakonodajno-pravne komisije skupščine SRS, J. Globevnik, preds. pravnega sveta IS SRS, J. Goričar, prof. na pravni fakulteti, F. Hočevar, podpreds. IS SRS, P. Klinar, docent Visoke šole za politične vede, I. Kristan, asistent na pravni fakulteti, B. Markič, predavatelj na VŠPV, S. Markič, sodnik Vrh. sodišča Slovenije, E. Petrič, član IS SRS, S. Polič, preds. okrožnega gospodar. sodišča v Kopru, M. Ribarič, sekretar republ. delegacije v zboru narodov zvezne skupščine, Z. Roter, odgovorni urednik revije, M. Švab, član uredn. odbora revije, in N. Toš, predavatelj na VŠPV.

Povzemam značilnejše izjave posrednih udeležencev prvega dela pogovora:

JOŽE GORIČAR: "Da bom bolj konkreten: vprašanje političnega pomena pri nas je zadnji čas tisto o mednarodnih odnosih, ki je takšne narave, da lahko v določenih okoliščinah pripelje tudi do konfliktnih situacij. Ravno to dejstvo je po mojem mnenju pripeljalo do alternative, ali naj v bistvu spremenimo naš politični sistem ali pa naj ga popravimo samo v najnujnejših potezah." "Zdi se mi, da je ta hip vprašanje ekonomske enakopravnosti najpomembnejše... Od tega vprašanja je predvsem odvisna nadaljnja graditev federativne strukture naše skupnosti." "Izhodišče problemskega kompleksa, o katerem zdaj govorimo, je v mednarodnih odnosih. Ustavno pravno gledano je izhodišče republika s svojo originarno suverenostjo."

JOSIP GLOBEVNIK: "Pri vsej moji dosedanji praksi od 1. 1945 do danes je vprašanje federalne zakonodaje eno osnovnih vprašanj, ki močno preprečujejo oz. ovirajo naš samoupravni razvoj." "V osvobodilnem boju je bila po revolucionarni poti ustvarjena nova Jugoslavija, sankcionirana v odlokih AVNOJa kot skupnost enakopravnih narodov... Povojna ustavno pravna ureditev je iz te osnove - bolj deklarativno kot stvarno - sicer res izhajala. Po sovjetskem vzorcu pa je vendarle bila postavljena tako, da je predpostavljala centralno ustavnost in iz nje izviraajočo republiško ustavnost... Tudi vsa zakonodajna ureditev, ki jo ta ustavno pravni sistem narekuje, je bila predvsem centralna, republiška pa izvedena in sekundarna." "Pri formuliranju ustavnosti je treba izhajati od republike kot samoupravne socialistične skupnosti. Zvezna ustavnost, ki jo narodi realizirajo v federaciji, izvira samo iz tistega, kar je v skupnem interesu teh osnovnih organizmov Jugoslavije. Na tem temelju bo po mojem mnenju slej ko prej treba revidirati dosedanji koncept naše ustavne ureditve, ki se mi zdaj približujemo še vedno le z decentralizacijo... zlasti pa tudi v sferi ekonomike, kjer so ekonomske funkcije še vedno močno pridržane federaciji." "... gre za koncept zvezne ustavnosti na temelju republiške ustavnosti, ki smo jo sicer deklarirali ter je osnova in bistvo vsake suverene skupnosti. To pa je v resnici bila stvar federacije in se je reševala po državni poti. V republiški ustavi s tem v zvezi in npr. o temeljnih pravicah človeka ni nobene besede. V resnici je cela ustava postavljena na drugo osnovo, kot je bilo deklarirano..."

PETER KLINAR: "Prva ugotovitev, ki izhaja iz empiričnih raziskovanj, je ta, da je težnja po urejenih mednarodnih odnosih zaradi notranje trdnosti jugoslovanske družbe v slovenskem javnem mnenju močno zasidrana. Mednarodne odnose to mnenje... bolj poudarja kot npr. splošne procese demokratizacije." "... drugo ugotovitev, ki izhaja iz empiričnih raziskav: da slovenska javnost nima posebno ugodnega mnenja o federaciji. Tega ne pripisujemo toliko v zadnjem času poudarjeni razpravi o vlogi republike in naroda, marveč gledanju na fe-

deracijo kot na zvezno državo z nekaterimi očitnimi centralističnimi manifestacijami, ki so se izrazile na ekonomskem, političnem in kulturnem področju. Takšen koncept federacije je v očitni krizi."

NIKO TOŠ: "Nedavno smo izvedli raziskavo... Poskušali smo ugotoviti odnos občanov do federacije ter razkriti pojmovanje vloge republike... odgovori so pokazali, da občani na vseh teh področjih poudarjajo republiko... ki v očeh ljudi po oceni raziskav prevzema glavno skrb in odgovornost za skladno reševanje neposrednih življenjskih problemov."

MILIA RIBARIČ: "S stališča aktualnosti menim, da je za nas najvažnejše vprašanje vloge republike kot nacionalne skupnosti in vprašanje njenega odnosa do federacije... je... koncentracija na zvezni ravni še zmeraj posebno pomembna. Uspešno ne bomo mogli reševati drugih vprašanj - od tega, kaj je vloga neposredne socialistične demokracije, vloga občana, vloga delovnega človeka, pa do tega, kakšen je oz. kakšen naj bo odnos med oblastno in samoupravno sfero - vse dokler ne bomo razčistili temeljnega vprašanja, kakšna sta vloga in položaj našega naroda, organiziranega v republiki Sloveniji." "Glede enotnosti sistema pa se mi zdi, da moramo priznati, da... je enotnost le toliko bistvena, kolikor temelji na skupnosti interesov... se v praksi vse preveč sklicujejo na enotnost, pri tem pa pozabljajo na skupne interese in jih skušajo nadomestiti z rešitvami, ki ne izražajo tiste enotnosti, kakršna raste iz skupnih interesov, temveč vzpostavljajo enotnost kot unificiranost."

FRANCE BUČAR: "Strinjam se, da je edino sprejemljiv koncept, da je zveza oblika sodelovanja republik. Tak sociološki vidik je edino pravilno izhodišče. To skupnost lahko družijo le spoznanja o dejansko enakih in skupnih interesih." "Sedanja ustavna razprava se loteva v primerjavi z našimi osnovnimi političnimi problemi povsem obrobni in malo pomembni vprašanj..." "Celo pojem Jugoslavije kot državne tvorbe ni tako nesporen, da bi o njem ne smeli zastavljati nobenih vprašanj. Kaj je to? Ali je to zvezna država, federacija, ali oblika sodelovanja komun, ali je oblika sodelovanja narodov..." "Ta in cela vrsta podobnih temeljnih vprašanj niso rešena... Zato pa je toliko bolj zgrešeno, če ta vprašanja rešujemo samo z leporečjem ali tako, da nekemu zapiramo usta..."

SVETOZAR POLIČ: "... gre oz. mora iti pri tem za bistvene, kvalitativne spremembe... povratek od stališča, ki je prevladovalo, ko smo sprejeli ustavni zakon leta 1953, da je namreč Jugoslavija predvsem in vse bolj nekakšna federacija komun, k edino pravilnemu stališču, da je Jugoslavija predvsem in v prvi vrsti federacija republik oz. prostovoljno združenih in enakopravnih narodov."

ERNEST PETRIČ: "Kljub predvidenim ustavnim spremembam se namreč malce bojim, da bo ostala praksa dejansko taka, kakšna je bila v preteklosti, in konec koncev tudi sama metoda sprejemanja ustave, zvezne in šele potem republiške, to v neki meri potrjuje..." "tako bo zgradba naših organov... piramida z vrhom v federaciji."

FRANCE HOČEVAR: "... to kar je v sedanjih ustavi izrecno zapisano o vlogi federacije... neizbežno zahteva, da ustavo spremenimo, saj so določbe zv. ustave prišle v konflikt z razvojem mednacionalnih odnosov in s samoupravno strukturo naše družbe..." "Ekonomske vloge federacije v praksi ni moč premagati, saj čl. 125 zv. ustave pravi, da samo zvezni zakon določa viro in vrste dohodkov vseh družbenopolitičnih skupnosti." "Zato mislim, da so sedanje spremembe ustave glede vloge federacije, glede razmerja republika - federacija, in glede zbora narodov, bistvene. Obenem obžalujem, da teh vprašanj ne bomo do konca rešili, ampak jih puščamo deloma odprta, da jih bomo morali čez dve leti spet reševati."

NADALJNI RAZVOJ

Naznačeni miselni razvoj je vsekakor raveseljiv. Ker gre za vodilne ljudi, je moč pričakovati, da bodo miselnemu razvoju sledila dejanja.

Pogrešam po dvoje. Razpravljanje o potrebi korenite preureditve zveznih odnosov je še na ravni splošnih načel in zgodovinske kritike. Ako naj pride do zadovoljive spremembe ustave, bo treba jasno povedati, katere so tiste zadeve, ki jih je v dogovorjeno skupno korist primerno urejati v zveznem merilu. V razmišljanju ob 100-letnici SLOV. NARODA smo videli, da je teh skupnih pristojnosti malo in da tudi od teh nobena ne pripada zvezi v celoti. To velja tudi za urejanje zunanjih zadev in skupne obrambe. Zato je ne le potratno, temveč tudi v bistvu zgrešeno puščati zveznemu **središču** masivni več-zbornični zakonodajni mehanizem kot ga še vedno predvidevajo tudi sedaj pripravljene ustavne spremembe. Zbor narodov ali republik je popolnoma zadostna parlamentarna ustanova za zvezno zakonodajo oz. skupno medrepubliško sporazumevanje o maloštevilnih skupnih zadevah.

Druga pomanjkljivost dosedanjega razpravljanja o potrebni spremembi zveznih odnosov pa je v tem, da je to razpravljanje še vedno omejeno na zaključene 'okrogle mize' ter na redke in fragmentarične izjave predsednika slov. vlade. Potrebno bo iti od kabinetnih 'okroglih miz' pod slovenske lipe, na radio, TV, v dnevnik in tednike, na ljudske proslave velikih slovenskih obletic: programa zedinjene Slovenije, ljudskih taborov, prve slov. vlade in toliko drugih. Omogočiti bo tudi treba, da se bodo temu razpravljanju in uveljavljanju enakopravno pridružili tudi nepartijski Slovenci. Obenem z zvezno preosnovo bo namreč treba tudi razviti učinkovit demokratični mehanizem za politično odločanje v okviru suverene slov. republike.

/Na drugem mestu poročamo o izjavi Sergija Kraigherja, ki hoče potolažiti svojo lastno stalinistično preteklost in pomiriti skrb stalinističnih ostankov v partiji. Prof. Ciril Žebot je mnenja, da je preds. slov. skupščine nehote storil staro napako (ob prepovedi knjige) in da se bodo Slovenci, tako opozorjeni, vračali k viru oživiljenega slovenstva in si osvežili spomin o osnovah slov. polit. zgodovine po letu 1918. Ob sovjetski grožnji pa bodo tudi ostali narodi Jugoslavije morali uvideti vrednost svobodnega dogovora./

KULTURA IN OMIKA

K D O P L J U J E N A R E V O L U C I J O ?

Zame se je afera KATALOG začela z DELOM od 30. oktobra, ko je časopis poročal o izjavi poslanca Ceneta Matičiča o potratu družbenih fondov za izdajo zadnje dvojne številke PROBLEMOV, katero je uredništvo odstopilo grupi mladeničev za natis njihovega KATALO-

GA. Matičič je hitro izračunal, da imajo PROBLEMI letno dotacijo 280.000 dinarjev, kar je 46.600 dinarjev za dvojno številko. KATALOG je bil izdan v 3.000 izvodih, prodajali so ga po 2,5 dinarjev. Družba je torej prispevala 15,5 din za vsak izvod. Matičič seveda nima nič proti kulturi in njenemu podpiranju, toda njegovo mnenje je bilo, da je pisanje v KATALOGU bilo uperjeno proti družbi kot celoti. Človek je v KATALOGU "zreduciran na stopnjo gole živali, ki je na svetu le zato, da se prehrani in reproducira". Filozofija je izpovedana "z najvulgarnejšimi izrazi, katere je v mili obliki moč prebirati na straniščnih stenah". Skratka, časopis je proklamiral "totalni nihilizem" in take primere financiranja je treba onemogočiti.

Vsa stvar bi gotovo ostala na ekonomsko-finančnem tiru, če ne bi približno teden kasneje udarila strela iz vedrega neba v obliki odprtega pisma skupine slovenskih kulturnikov, ki so ga podpisali Josip Vidmar, Matej Bor, Ciril Kosmač, France Bevk, Božidar Jakac in Mitja Mejak. Ti so se lotili KATALOGA samo uvodoma. Obdolžili so Sklad za pospeševanje založništva, da gmotno podpira in tako nastopa kot meceni skupine, "ki proglašajo sleherni dejavnost kot totalen nesmisel in uveljavlja samomor kot edino možno alternativo v dani situaciji". Zato da se ni čuditi, če mladinsko prestopništvo v Sloveniji skokoma narašča. Slovenija je tudi v samem vrhu svetovne statistike samomorov mladih.

Po tem relativno kratkem uvodu, so se kulturniki zakadili v TRIBUNO, "oficialno glasilo slovenskih študentov", in njenega urednika Dimitrija Rupla. Citirali so primere proze in poezije TRIBUNE, za katere so menili, da predstavljajo "spakovanje erotično in duševno očitno nerazvitih posameznikov, ki se izživljajo v tem, da prepisovanje kracanja na straniščnih zidovih proglašajo za literaturo". Objavljena dela v TRIBUNI so označili kot "izdelke whisky- in LSD- literature". Citirali so "Manifest kulturne revolucije", za katerega so menili, da je "shizofreno igračkanje s sociološkimi in filozofskimi termini". TRIBUNI niso mogli odpustiti, da se je avtor Manifesta posmehoval "buržuj-proletariatu". Ogorčeno so ugotovili, da s tem izrazom Manifest ne misli samo na takozvani delavski razred, ampak tudi nanje, "delovno inteligenco".

Od napada na Manifest in na Rupla, odgovornega urednika TRIBUNE, "ki se nam predstavlja kot avtoritativen član Zveze komunistov", so kulturniki naposled prešli na pesem "Slovenska apokalipsa" Iva Svetine. Prvič jim ni bilo po godu, da sta bili tej pesmi odmerjeni "kar skupno dve strani" - kot da sta dve "ločeni strani" bolj običajni v slovenski literaturi... Pa preidimo preko tega. Osebnost pesmi ne morem oceniti, ker kulturniki citirajo samo 15 vrstic proze rime, medtem ko je Manifest podan v celoti. Nekaj vrstic se glasi takole:

Hej brigade hitite, smrti vse pokosite, žensko mi ulovite, potem naju sama pustite.

Druga skupina vrstic: Tolovaji so petindvajset letnico praznovali. V župnišču so razjahali. S polnimi žepi in hlačami so si odlikovanja podeljevali.

Vrstice so vzete zunaj konteksta. Kulturniki so to pesem takole komentirali: Pesem pljuva na spomin in grobove rodu, ki je malone izkrvavel, ker se je golorok uprl smrtni obsodbi. Za avtorja pesmi "borci slovenskega narodno- osvobodilnega boja niso namreč nič drugega, kakor razčlovečena tolpa, ki sicer vzpostavlja brigade, a to ne za boj proti zavojevalcu, marveč za rop in požig in prostaške orgije". Obtožili so avtorja, da si je izraz "tolovaji" izposodil pri Göbelsovem propagandnem aparatu in da predstavlja pesem "poskus človeške in zgodovinske degradacije prejšnjih generacij". Kulturniki so svoj protest zaključili z izjavo, da so proti kakršnimkoli "administrativnim ukrepom" zoper pisce, katerim velja njihov protest.

Pri vsem tem me moti nekaj stvari: 1) Kulturniki so napadli "Apokalipso" na podlagi nekaj vrstic, ki morda, a ne nujno predstavljajo ton celotne pesnitve. Za človeka, ki ne pozna celote, je to nekulturno početje; 2) moti me čuden jezik v delih protesta - "dramatiziranje neke situacije", "ugotavljanje dejstev neke klavnosti", "ošupljiva ocena neke družbene situacije", "predvsem je izven vsakega dvoma", "lumpen proletariati vrši dolžnost kronika", itd. Vse to mi zveni srbohrvaško. So avtorji prevedli protest iz srbohrvaščine? 3) Čudi me bombastičen konec protesta: "Demokracija - da, razkroj - ne!" Spominja me nekoliko na kubansko-kastrovske parole.

EPILOG: PAVLIHA je 20. novembra komentiral to razpravo takole:

Prvi: "Moj oče pravi, da je to, kar delajo v TRIBUNI in KATALOGU, prava svinjarija in pljuvanje na revolucijo: - Drugi: "On že ve, kaj se pravi pljuvati na revolucijo, saj je v petih letih zafural tri tovarne..."-SPECTATOR

"OD URALA DO TRIGLAVA"

/fortissimo - aggressivo/

ČEŠKOSLOVAŠKI DOGODKI - PRVO DEJANJE EVROPSKE ŽALOIGRE?

Zapadna Evropa se je zadnja leta zazibala v lagodno upanje, da bo takozvani železni zastor vendarle s potrpežljivostjo in vztrajnostjo podminiran in da se bo moral umakniti dalje na vzhod. Liberalizacija na pohodu v Romuniji, Poljski in predvsem v zadnjem času na Češkoslovaškem, pa tudi že na Madžarskem, je upravičevala nado, da se bodo sovjetski sateliti vsaj deloma izmotali iz trdega objema Moskve. Takšne nade so bile tem bolj upravičene, ker je Moskva popustljivo in blagohotno gledala na vse to. Borci za združeno Evropo so že videli možnosti, da se to stremljenje pospeši in ojača. Toda vsa ta upanja, nade in špekulacije so se izkazale kot neutemeljene, da celo iluzorne in utopične.

19. avgusta t. l. je bila v Moskvi sklicana nujna seja sovjetskega predsedništva. Vse kremeljske veličine so morale prekiniti počitnice in se podati z vso naglico v Moskvo. Dnevni red: invazija Češkoslovaške. Vnele so se ostre debate za in proti in končno je prišlo do glasovanja. Brežnjev, Podgorni, Andropov - vodja tajne policije, Jakubovski - glavni poveljnik sil varšavskega pakta, Šelst - "guverner" Ukrajine in še drugi delegati so bili za takojšnjo invazijo. Kosigin, Suslov, Grečko - obrambni minister, Šeljepin in Poljanski so bili proti. Večina je bila na strani prvih in že naslednji dan je bila podvzeta akcija za izvedbo načrta, ki so ga pripravljali že nekaj časa.

"NEVAREN" ZGLED ZA NARODE VZHODNE EVROPE

Češkoslovaške dogodke lahko razdelimo na tri glavne faze. Prva teče od septembra 1967 do marca 1968, v kateri se je postopoma likvidiralo stalinista Novotnega. 5. januarja letos je Aleksander Dubček postal tajnik komunistične partije in 30. marca je Ludvik Svoboda postal predsednik republike. V tej fazi je imel češkoslovaški kurs še podporo Moskve. Novotny je prosil Sovjete za pomoč in Brežnjev je prihitel v Prago. Dosegel pa je samo to, da so novi češkoslovaški voditelji pristali na postopno odstranitev Novotnega brez posebnih hrupnih nastopov. Novotny je sicer poskusil izvršiti državni udar, ki naj bi ga izvedla generala Janko in Šejna, a ni uspel. Janko je napravil samomor, Šejna pa je - čudo prečudno - pobegnil v Ameriko in ne v Moskvo.

Druga faza je tekla od aprila do julija, ko se je začel v veliki meri uveljavljati novi kurs. Stranka, kulturne institucije, vsi informativni masovni mediji, univerze, vse je navdušeno pozdravilo "liberalizacijo", ki je zavzela tak razmah, da ni mogla navdušiti zaskrbljene gospodarje v Moskvi, ki so začeli pošiljati novim češkoslovaškim voditeljem svarila in opozorila.

Novi kurs je imel predvsem oporo med radikalnimi intelektualci kot so Ludvik Vaculik, znani gospodarski reformator Ota Šik, Cestimir Cisar, Oldrich Černik, Gustav Husak, Smrkovsky in drugi, nič manj pa pri študentih in ogromni večini komunistične stranke same. Kar je skrbelo Sovjete, ni bilo to, da bi Češkoslovaška izstopila iz varšavskega pakta, ampak dejstvo, da je Češkoslovaška stremela po gospodarski avtonomiji, kar bi drugi sateliti nedvomno začeli posnemati... Takšna avtonomija bi vodila neminovno do gospodarskega zblizanja z Zapadom in če bi to posnemali tudi drugi, bi se vzhodni skupni trg - Komekon - zmuznil izpod strogo centralizirane kontrole Moskve. Moskvo so zaskrbele tudi Šikove gospodarske reforme in politične reforme kot npr. avtonomija sindikatov - s pravico do štrajka, ukinitve cenzure in druge. Krona vsega je bil takozvani manifest "2.000 besed" Ludvika Vaculika, ki so ga časopisi objavili 25. junija in ki predstavlja ideološko podlago novega kursa in z njim povezanih reform.

S tem manifestom se je začela praktično tretja faza, faza preloma in izsiljevanja. Češkoslovaški voditelji so dobili najprej pismo članic varšavskega pakta, da so dogodki v Češkoslovaški spravili v nevarnost "demokratski centralizem", vodilno vlogo partije in socializem nasploh. Sledile so konference v Černi in Bratislavi ter obiski Kosigina in Brežnjeva. Manevri, ki so jih članice varšavskega pakta imele na ozemlju Češkoslovaške, so bili uvod k invaziji, ki se je začela 21. avgusta.

Invazijo članic varšavskega pakta je treba gledati z vidika politike političnih blokov in z vidika logike interesnih sfer. S teh vidikov ima vsaka od obeh glavnih velesil pravico intervenirati z vojsko, ako se pojavijo v njeni sferi težnje po avtonomiji in to s tihim pristankom druge velesile. Takšna politika odgovarja tudi sporazumom v Jalti med drugo svetovno vojno. Takšen zaključek potrjuje zadržanje Združenih držav Amerike ob teh dogodkih. Uradna Amerika je previdno molčala, za pomirjenje javnosti pa so bile dane kratke izjave Johnsona in Ruska. Možno je zato reči, da je bila invazija Češkoslovaške sad tihega sporazuma med dvema velesilama, dveh blokov, ameriškega in ruskega. Zato ni prišlo v ravnotežju moči med obema blokoma do nobene spremembe, marveč je bilo vse usmerjeno k temu, da se obdrži status quo, t. j. mir in red v notranjosti vsakega bloka. Skratka, obe velesili sta pokazali, da se ne mislita odreči politike koeksistence,

oziroma politiki zmanjšanja napetosti, a da istočasno ne bosta tolerirali v okviru vsakega bloka prevelike avtonomije, kakor tudi da ne bo nikake obnovitve hladne vojne. Ideologije, liberalne in marksistične, služijo blokovskim velesilam le v opravičilo njihovega imperializma, predstavljajo pesek v oči masam z etično-političnimi motivacijami. Kot se na eni strani povdarjata v to svrhu svoboda in demokracija, tako služijo na drugi strani marksizem, komu nizem in "mesijanska vloga priti na pomoč, kjer je socializem v nevarnosti", za opravičilo vojaških intervencij.

ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV IN ZDRUŽENA EVROPA

Pri češkoslovaških dogodkih se je ponovno izkazalo, da je organizacija Združenih narodov orodje v rokah velesil in da služi v svrhu legaliziranja neposrednih in psiholoških agresij. Že v izraelsko-arabski vojni se je pokazalo, da sta Amerika in Rusija za hrptom organizacije Združenih narodov napravile kompromis in da Rusija ni šla do skrajnosti v svoji pomoči Arabcem, ko je Amerika via facti priznala prisotnost Sovjetske zveze v Sredozemskem morju in pristala na delitev Bližnjega Vzhoda na dve interesni sferi - ameriško in rusko. Amerika je pristala na to, da je Rusija, kot kolonialna imperialistična sila, postala na Bližnjem Vzhodu dedič pozicij, ki sta jih popreje imele Anglija in Francija. Istočasno se je izkazalo, da je takozvani tretji svet - Tito in tovariši - mehur iz mila, da nima nikake avtentične suverenosti, marveč le navidezno avtonomijo, ki je odvisna od zelo labilnih zakonov ravnotežja med obema blokoma.

Še slabše je z drugo mednarodno organizacijo, t. j. z "Združeno Evropo". Sicer je izgledalo, da se bo Evropa res podala na pot združenja, vendar je danes očito, da je iluzorno misliti na kaj takega. Evropski skupni trg, ki bi naj ugledil pot k političnemu združenju Evrope, je letos že četrtič v veliki krizi. Interese posameznih članic pretiravajo posebno na francoski strani (oziroma De Gaulle), tako da ni mogoče gledati optimistično v bodočnost. Češkoslovaški dogodki so prizadejali stremljenju po združitvi Evrope hud udarec. Upanje Skupnega evropskega trga, da bi v doglednem času pritegnili dežele vzhodne Evrope, tako da bi tvorile vsaj most do celokupnega Vzhoda, je Moskva s svojim vojaškim nastopom v Pragi temeljito pokopala.

De Gaulle je razlagal teorijo združene Evrope od Atlantika do Urala, ne da bi povedal, kako naj se to zgodi. General De Gaulle bi pač moral vedeti, da Evrope do Urala ni. Na Uralu je sicer kamniti steber, kjer je na eni strani zapisano "Evropa" in na drugi "Azija", toda vsakdo ve, da je že carska Rusija raztegnila pojem Evrope do Vladivostoka na Daljnem Vzhodu in da današnja Sovjetska zveza zelo temeljito nadaljuje z ogromno industrializacijo Sibirije, za kar bi Evropejci morali biti pravzaprav Rusiji hvaležni. Zato je bil že pod carji in še bolj danes pri vsakem Rusu pojem Evrope neminovno raztegnjen do Vladivostoka in če Rus govori o Aziji, potem to vsakdo razume tako, da se ta pričinja pri Kitajski. Zato izgleda, da če bo kdaj prišlo do kakšne združene Evrope, bo to Evropo združila v eni ali drugi obliki Rusija. Z nastopom v Češkoslovaški je Rusija potrdila svojo nepopustljivo in odločno voljo, da ne izpusti iz svojih rok dežel, ki so povezane z Moskvo potom varšavskega pakta. Še več, Rusija smatra, da njeno vmešavanje ni omejeno samo na njen ožji blok satelitov, ampak da ima mesijansko vlogo zaščititi in reševati socializem tudi tam, kjer bi bil po njenem mnenju ogrožen, četudi zunaj tega bloka. To lahko primerjamo s stališčem nemško-rimskih cesarjev in različnih kraljev v srednjem veku, ki so se smatrali za poklicane zaščititi in reševati ogroženo krščanstvo kjerkoli že po svetu.

NEMŠKO SOŽITJE Z RUSI

Rusija je danes mogočna industrijska dežela, njen industrijski potencial raste iz leta v leto. Ta potencial je sicer bolj kvantitativne narave, ker kvalitativno vsled zgrešenega komunističnega gospodarskega sistema daleč zaostaja za Zapadom. Ker ima Rusija ambicijo postati prva industrijska dežela na svetu, želi imeti konkurenčen industrijski izvoz. V tem oziru je navezana na Češkoslovaško in na Vzhodno Nemčijo, ki ji dobavljata prvovrstne stroje in prvovrstno orožje, kar Rusija razpošilja po svetu. Statistike povedo, da uvoz iz teh dveh dežel predstavlja 30% vsega ruskega uvoza. Ogromna važnost teh dveh visokoindustrijskih dežel leži zato na dlani in zato je tudi razumljivo, da Rusija ne bo nikdar privolila, da se ti dve deželi gospodarsko navežata na Zapad, oziroma si pridobita takšno avtonomijo, da bosta sami razpolagali s svojimi gospodarskimi možnostmi.

Če povprašamo javnost v zapadni Nemčiji, ugotovimo, da zapadni Nemci razumejo, da so vzhodne meje na Odrin in Nišavi končnoveljavne in da o kakšnem ujedinjenju vzhodne Nemčije z zapadno Nemčijo ni več govora, t. j. da bi Vzhodna Nemčija zapustila sovjetski blok in se združila z zapadno Nemčijo. Zato se Nemci vprašujejo, kakšen smisel ima združena Evropa, če v njej ni cele Nemčije in če ta združena Evropa nima nikakega izgleda, da bi se razširila tudi na druge države evropskega vzhoda. Zadržanje Rusije je dalo Nemcem misliti, da Rusija ne potrebuje samo vzhodne Nemčije, marveč celo Nemčijo, da s pomočjo nemške industrije uredi svoje ogromno gospodarsko področje. Ogromne zaloge vsakovrstnih surovin širom ruskega ozemlja, ki tvori zemljepisno šestino sveta, silijo Rusijo k politični in gospodarski ekspanziji, ki bi ji osigurala položaj velesile v vsakem oziru.

To razume tudi nemška javnost in se vprašuje, kaj ima pravzaprav od Zapada? Hvaležni so mu, da jih je po drugi svetovni vojni znova spravil na noge, toda ta naloga je končana in ker Amerika vedno bolj kaže tendenco, da zapusti Evropo, je njihova dolžnost, da se nekoliko bolje pobrigajo za svojo bodočnost. Zato je nadvse mikavna misel, da bi postali partner Rusije in stavili svoje velike tehnične in industrijske možnosti in sposobnosti na razpolago imperiju od Odre do Vladivostoka. Nemci mislijo, da se bo tekom let ruski komunizem obrusil in da bo sožitje vedno bolj mogoče in da ne bo nobene ovire, da bi se stara Bismarckova ideja sodelovanja med Rusijo in Nemčijo izvršila. Če kaj takega že dozoreva v nemških glavah, potem se lahko vprašamo, koliko je še treba, da pride do združene Evrope po ruski volji, ako je cela Nemčija v eni ali drugi obliki povezana z Rusijo? Združena Evropa torej, ne po iniciativi Zapada, ampak po nujni logiki ruske ekspanzije, ki potrebuje Evropo in Evropa njo. Pisec tega članka je takšen miselni razvoj ugotovil na licu mesta v zapadni Nemčiji. Do veljave bo prišel tisti nemški rek "Halb zog es ihn hin, halb fiel er hin" - na pol ga je vleklo tja, na pol pa je padel tja!

Tako smo prišli, zahvaljujoč se češkoslovaškim dogodkom, do večjega razbistrenja položaja, ki kaže, da "Drang nach Osten" postaja "Drang nach Westen" po iniciativi Rusije, ki bo potrpežljivo, s premislekom in sposobno taktiko operirala z Vzhodno Nemčijo in Berlinom tako, da bo zapadna Nemčija deloma iz racionalnih razlogov, deloma sledeč sirenskimi vabam začela misliti na nekaj več kot samo na sožitje z Vzhodom.

Mednarodna Organizacija Združenih narodov in združena Evropa, na kateri je človeštvo stavilo in še stavlja toliko nade, sta ljudi razočarali. Pri današnjem svetovnem položaju lahko mirno rečemo: Gorje tistim narodom, ki bi svoje države zidali na temeljih mednarodnih organizacij! To bi morali vzeti na znanje tudi tisti deli jugoslovanske emigracije, ki razbijajo Jugoslavijo v domnevi in celo v prepričanju, da bodo mednarodne organizacije podpirale njihova stremjenja.

ČRNI OBLAKI NAD JUGOSLAVIJO - DRUGO DEJANJE EVROPSKE ŽALOIGRE?

V številki 343 "Klica Triglava" od februarja t.l. sem omenil, da je Jugoslavija ruska interesna sfera in sem svetoval separatistom in profesionalnim državotvornikom, da se morajo, ako hočejo v ruski interesni sferi ustanovljati kakšne države, obrniti na Moskvo. Opozoril sem jih, da drži Rusija na Madžarskem 20 in v Vzhodni Nemčiji 25 divizij, ki bo do daleč povdarka v slučaju, da bi Rusija morala v svoji interesni sferi "z močno roko urejevati morebitne zapetljaje". No, že čez pol leta, v avgustu, so ruske divizije in še poljske, madžarske, vzhodnonemške ter bolgarske intervenirale v Češkoslovaški, da "urede tamošnje zapetljaje", ko je Moskva suvereno postavila trditev, da je tam "socializem" ogrožen.

V Češkoslovaški je napravljen red kot to zahteva Moskva in vse oči so sedaj obrnjene proti Jugoslaviji. Tito sam je začel vehementno bití plat zvona in opozarjati na pretečo nevarnost. Na Zapad je poslal svojega bivšega prestolonaslednika in kaznjenca Djilasa, da obrazloži dramatičnost položaja. Iz Moskve so začele leteti hude strele na Tita in njegov režim in ves svet smatra sedaj Jugoslavijo za resnično ogroženo od sovjetskega imperija.

Medtem je Tito sprejel od ruske komunistične partije dopis, ki mu ga je osebno izročil sovjetski veleposlanik Benediktov. Vsebinsko tega dopisa lahko samo slutimo iz temu sledečih Titovih bojevitih govorih v različnih krajih na jugu države, v katerih je ogorčeno odbil vsako vmešavanje v notranje zadeve države in najodločneje zavrnil moskovske pretenzije reševati "ogroženi socializem" in omejevati suverenost tretjih dežel. Obupno klicanje na pomoč, ki sta ga zagnala Tito in njegova vlada, je že imelo toliko uspeha, da je od Tita že toliko ozmerjana Amerika ponudila pomoč v vojaškem materialu.

Tito se je odločil, da se bo branil v slučaju napada. Seveda ve, da se ogromni ruski vojaški sili ne bo mogel uspešno upreti. Toda za vsak slučaj bo poskusil tudi to, da bi zopet rešil svoj prestiž neglede na žrtve, ki jih bo pretrpelo ljudstvo. Napovedujejo tudi neusmiljeno partizansko borbo, kar pa je treba v današnjem položaju vzeti s skeptiko na znanje. Ko je Hitler vdrl na Balkan, je bil položaj za partizanstvo precej drugačen. Več kot 20.000 km fronte okrog Evrope je zredčilo njegovo vojsko in oslabilo njeno udarnost. Tako so partizani imeli možnost uspeha. V slučaju napada na Jugoslavijo pa Rusi ne bodo imeli niti kilometer fronte v Evropi in bodo vse sile lahko vrgli na Balkan. Razen tega bodo v slučaju odpora izvršili to, kar so zagrozili Čehoslovakom: "kjer bo oborožen odpor, tam bomo izselili prebivalstvo v Sibirijo." In tako se zna zgoditi, da bodo iz Balkana preseljene velike množice prebivalstva na vzhod. Da za Ruse to ni problem, smo videli, ko je 12 milijonov Nemcev moralo na zapad. Za Jugoslovane seveda bo to tragičnejše, ker bodo kolone smrti šle proti vzhodu, medtem ko so se Nemci zatekli na zahod, ki jim je šel na roko.

Tako se odpirajo črne perspektive za Jugoslavijo pod vodstvom Tita, ki je po 1.1948 še naprej vztrajal in še danes vztraja pri zgrešenem komunizmu, namesto da bi se odločil za demokratični socializem in se tako priključil Zapadu, ki bi se v takem slučaju lažje odločil, da se bo boril za Jugoslavijo v slučaju napada. Ostalo bo le pri tem, da bo Ame

rika dala nekaj orožja, kar bo predstavljalo samo materialni riziko.

Rusija lahko računa s tem, da jo bodo iz Jugoslavije poklicali na pomoč, da reši socializem, ko bo napočila ura, da se obračuna z razkolnikom Titom, ki je izvor vseh nevšečnosti v svetovnem komunizmu. Za razliko od Češkoslovaške, je v Jugoslaviji mnogo - in to ne samo komunističnih - skupin, ki bodo navdušeno zahtevale rusko intervencijo. Tito je sedel doslej na dveh stolčkih. Eden mu je že spodmaknjen, drugi pa je že zelo majav.

Tito nima z Zapadom nobene take vojaške pogodbe, da bi ga, Amerika recimo, morala braniti tudi z vojaštvom. Blok nevezanih dežel se je razblinil v nič in glavni steber tega bloka - Naser - se je popolnoma naslonil na Rusijo. Indija pa se je povezala kar z obema - Rusijo in Ameriko. Jugoslavija je zopet tam, kjer je bila l. 1941, brez zaveznikov, ki bi se z njo borili ramo ob rami. Če bo napadena, bo nedvomno, enako kot l. 1941, mnogo navduševalnih Churchillov po celem Zapadu.

Vsi se seveda vprašujejo, kakšne so pravzaprav namere Rusije z Jugoslavijo. Po češkoslovaškem slučaju sodeč, je pričakovati, da hoče Rusija Jugoslavijo povrniti v domačo komunistično stajo. Če bo za to treba uporabiti silo, potem bo pač najenostavnejše vdreti s tanki preko Slovenije iz Madžarske proti Zagrebu - kot je to že napravil Hitler - in nato sunkoma prodreti do Reke, da se tako Jugoslavija odreže od Zapada. Seveda bo prišlo istočasno do vdora v Banat in v Makedonijo. Torej neke vrste ponovitev Hitlerjevega vpada. Kar je za Sovjete najvažnejše, je jugoslovanska jadranska obala, katero Rusija neobhodno rabi, da pride do ugodnih luk za svojo floto v Sredozemskem morju, floto, ki raste iz meseca v mesec. Če pa bo nastopila Amerika s protizahtevami, češ, da tudi sama potrebuje jugoslovanske luke za svojo "šesto floto", potem ni izključeno, da pride do izvedbe famoznega "fifty-fifty", čigar avtorja sta bila Churchill in Stalin. Ta sporazum je bil prvotno mišljen v političnem smislu, a sedaj bi ga Amerika in Rusija utegnile izvesti z delitvijo ozemlja. Tako bi poleg Nemčije, Koreje in Vietnama tudi Jugoslavija prišla v kategorijo razkosanih dežel. Nima smisla ugibati, kako bi si Amerika in Rusija delile ozemlje Jugoslavije, toda nobenega dvoma ni, da bi dobila Rusija levji delež.

SOVJETSKE MEJE NA ČRTI STETTIN - TRST?

Zapadni svet je zelo alarmiran zaradi Jugoslavije in nič manj zaradi dejstva, da se ruska flota v Sredozemskem morju neprestano veča. Številčno ravnotežje z ameriško floto je že doseženo - okoli 60 ladij. Francija je posebno alarmirana, ker so se v sijajno izgrajeni pomorski bazi v Alžiru, ki je bila po De Gaullovi volji izročena Alžircem predčasno, že udomačile ruske podmornice. Italija je zaskrbljena, ker so se ob sardinski obali, kjer ima NATO svoj raketen poligon, pojavile štiri ruske vojne ladje. Poročajo, da so med ladjami ruske flote tudi vojne ladje, ki nosijo helikopterje in številno pešadijo, ki jo lahko uporabijo za izkrcaje.

Če so vse te priprave namenjene Bližnjemu Vzhodu, potem bo mogoče Jugoslavija še dobila kratek moratorij. Tu di Albanija, katero bi bilo prav lahko ukrotiti in zasesti, ni nič manj eksponirana. Kakih 500 padalcev na Tirano bi zadostovalo. Obkolitev Jugoslavije bi bila s tem nevarno povečana. Z okupacijo Jugoslavije in eventuelno tudi Albanije bi se zaključilo drugo dejanje evropske žaloigre.

Potem bi moralo slediti tretje dejanje. Marks pravi v nekem svojem spisu, da bo Rusija dosegla v Evropi črto Stettin-Trst. Stettin je že v ruski sferi in ko bo Jugoslavija znova v sovjetskem bloku, se bo po kratkem odmoru pričelo tretje dejanje evropske žaloigre in sicer - kot prvi prizor - Trst, svobodno mesto Trst = Libero Stato di Trieste!

Etapni strategiji imajo v vidu celo vrsto najrazličnejših kombinacij. Omenil sem le one, ki so najbolj verjetne. Seveda bi bilo želeli, da bi se sovjetska ihta ohladila kje drugje in ne baš pri Jugoslaviji, kjer bi ves narod moral trpeti samo zato, ker se hočejo moskovski komunisti maščevati nad Titom in peščico njegovih oprod.

Dr. V.

POD ČRTO: (Iz naše "lepe domovine")

Zavarovalni zavodi dolgujejo svojim zavarovancem okoli 700 milijonov dinarjev. Je morda kakšen zavod, v katerem bi se človek zavaroval zoper zavarovalne zavode? (DELO 19. nov. 1968.)

Direktor podjetja "Potens" iz Uziške Požege je predlagal, naj bi nabavili stroj za luknjanje pločevine in na seji delavskega sveta ponudil v zastavo svojo hišo, če bi delo z novim strojem ne bilo uspešno. Iz prakse vemo, da je

mного direktorjev, ki bi ravnali obratno: zastavili bi pod jetje, da bi si zgradili hišo. (DELO 14. nov. 1968.)

Služba za usmerjanje v poklice pri Zavodu za zaposlovanje v Kruševcu je usposobila za delo v Franciji 120 mladincev. Tečaj je trajal tri mesece, uspešno pa so ga končali tisti tečajniki, ki so rešili naslednjo težko nalogo:

230 x 32; 7 x 5; 410 x 10.

Nočemo odkriti rešitve te naloge, ker v Franciji ni toliko delovnih mest. (DELO 18. nov. 1968.)

Od meseca do meseca:

TITOV INTERVJU Z "PARIS-MATCH"

"Tam je navalila tako velikanska sila, da bi to pomenilo za Čehe in Slovake samo zaman prelivati kri. Kajti vide-li ste, kako so reagirale zahodne države, npr. Amerika."

Zahodne države so reagirale zelo mlačno. "Pripravljene niso bile storiti ničesar." Toda pri nas ne bi moglo biti tako kot v Češkoslovaški. "Tudi če bi hoteli, mi ne bi mogli prisiliti ljudstva, da mirno gleda," je rekel Tito direktorju in glavnemu uredniku francoske revije PARIS-MATCH Jeanu Raymondu Tournouxu, ko mu je rekel, da gen. de Gaulle "obžaluje, ker se Čehi in Slovaki niso bili". Dejstvo, da se zahodne države niso zmenile, pa po Titovem mišljenju tudi dokazuje, da ni bilo res, da "ti z Zahoda stoje tam na meji pripravljeni, da vsak čas vdrejo v Češkoslovaško". Na Madžarskem 1.1956 pa je bilo "seveda drugače"... Takrat so se v notranje zadeve Madžarske "de facto na veliko vmešale nekatere sile z Zahoda, obstojale pa so tudi sile, ki se še niso bile sprijaznile s socialističnim sistemom... Intervencija je bila tedaj nujno zlo. V govoru v Pulju leta 1956 sem rekel, da je bil v takšnem položaju, ko so se dogodki razvijali v smeri reakcionarne kontrarevolucionarne akcije, tak ukrep nujno zlo."

Ali so bili tudi v Češkoslovaški reakcionarji in kontrarevolucionarni elementi? Bili so. "Jaz sem tako Dubčku kakor tudi drugim tovarišem iz češkoslovaškega vodstva dejal, da morajo ostreje nastopiti proti tem elementom... Proti tem elementom in neodgovornim izpadom teh raznih ljudi tam - kar je zares moralo razsrditi Sovjetsko zvezo in druge - bi morali in je treba ostreje nastopiti." Toda "pravim danes in bom rekel tudi jutri, da je bila intervencija v Češkoslovaški v nasprotju z idejami Marxa, Engelsa in Lenina". Takšno obravnavanje problemov bo prineslo Sovjetski zvezi več škode kot koristi. Zaradi teh metod si je ZSSR zapravila zupanje češkoslovaškega ljudstva, "ki je zdaj ogorčeno". Kar zadeva Jugoslavijo, njen položaj 1.1948 je bil docela drugačen. Češkoslovaška je bila deležna simpatij skoraj na vsem svetu. Podpirale so jo tudi komunistične partije na Zahodu. "Mi pa takšne podpore tistikrat nismo bili deležni. Vse mednarodno komunistično gibanje in socialistični svet sta nas tedaj napadala. Bili smo izobčeni."

Nedavno so sovjetski voditelji poslali Titu posebno poslanico. "Ta poslanica ni vsebovala kakih posebno novih elementov. To je bil bolj nekakšen protest proti pisanju našega tiska; trdijo, da naš tisk dozdevno napada ZSSR. Vendar ta poslanica ni imela ultimativnega značaja, ampak so v njej navedena gledišča sovjetskega vodstva o sovjetsko-jugoslovanskih odnosih. Sovjetskim predstavnikom smo odgovorili, da v sovjetskem tisku in v tisku nekaterih drugih socialističnih držav napadajo Jugoslavijo in da uprizarjajo široko protijugoslovansko kampanjo. Hkrati smo pripomnili, da se seveda včasih ne strinjamo niti s pisanjem našega tiska, da včasih tudi dramatizira nekatere manj pomembne stvari. Toda na vsa načelna vprašanja bomo odločno in načelno odgovarjali... Skratka, obdržati hočemo status po polnoma neodvisne socialistične države. In seveda se bomo borili za spoštovanje naše suverenosti in neodvisnosti. Razumljivo je, da se je pri nas omajalo zaupanje. Določena previdnost je potrebna tudi zdaj, tako kot je potrebna tudi nasproti nekaterim zahodnim državam." Kar se nevarnosti invazije v Jugoslavijo tiče, "se je nismo bali niti med češkoslovaškimi dogodki. Poskrbeli pa smo, kar je v takih okoliščinah tudi normalno, za vse varnostne ukrepe."

"Znano mi je, da je tudi gospod general de Gaulle proti jaltskemu sporazumu. Kar zadeva Jugoslavijo, je bil dogovor fifty-fifty, to pa je bil račun brez krčmarja... In to je bil prvi kamen spotike s Sovjetsko zvezo. Zaradi tega se je Stalin hudo razjezil." General de Gaulle tudi zagovarja idejo Evrope od Atlantika do Urala, toda "mišlim, da Evropa od Atlantika do Urala danes ni realna. Zdaj ne bi bilo treba ustvarjati nekega bloka od Rokavskega preliva do Urala, ampak si prizadevati, da bi vse medsebojne probleme reševali drugače, to je po miroljubni poti... Razen tega je treba upoštevati, kako Sovjetska zveza gleda na to idejo, ker ne misli, da je njena meja na Uralu. Za Uralom je Sibirija, najbogatejši del Sovjetske zveze."

Ali bi želeli vstopiti v Skupni evropski trg? "Treba bi bilo skleniti neko pogodbo s skupnim trgov. Zdaj so v teku pogovori."

Kaj pa prisotnost sovjetske mornarice v Sredozemlju? "Ko je sovjetska flota zaplula v Sredozemlje po tolikih letih navzočnosti ameriške flote, smo na to gledali pozitivno. Mislili smo, da je to določena pomoč arabskim deželam, da bi tam morda dosegli kakšno rešitev. Zdaj se kvantiteta spreminja v kvaliteto."

"Nekatere moti socialistični samoupravni sistem v Jugoslaviji. Mi od nikogar ne prosimo receptov niti jih ne daje mo drugim. Toda hotenje po demokratizaciji v notranjem družbenem razvoju je splošno... Stalinizem je prizadejal veliko škodo. To se je na primer svoj čas primerilo tudi v Madžarski, kjer je kot posledica stalinizma prišlo do znanega hudega spopada. Takšne metode kot so preganjanje ljudi, ubijanje, inscenirani procesi itd., je ljudstvo obsodilo in težko je zdaj kogarkoli prepričati, da so bile take metode pravilne." Večstrankarskega sistema pa nočemo. "To bi vneslo zmedo. Od vsega začetka pri nas sploh ni bilo vprašanj, da bi vzpostavljali večstrankarski sistem. Kajti v glavnem so se vsa vodstva buržoaznih strank v Jugoslaviji kompromitirala s sodelovanjem z okupatorjem ali pa so pogbenila ven in delala zoper naše osvobodilno gibanje."

Neki D. Kraminov je v sovjetski reviji "Za rubežom" zapisal, da ima sedanje proti-sovjetsko zadržanje v Jugoslaviji svoj vzrok v predvojnem "antisovjetizmu", ko je bila Jugoslavija članica "male antante" - ki je bila dejansko ustanovljena zaradi nacistične nevarnosti. Jugo slovanski komentatorji so na to Kraminovo obtožbo zafkrljivo odgovorili, da je bila "mala antanta" le vtoliko antisovjetska, vkolikor je obstojala leta 1939 prijateljska in nenapadalna pogodba med Sovjetsko zvezo in nacistično Nemčijo.

POVEČANJE VOJNIH IZDATKOV: Državni sekretar za narodno obrambo generalpolkovnik Nikola Lju bičić je obvestil proračunske odbore zvezne skupščine, da bodo znašali prihodnje leto izdatki za narodno obrambo 7 milijard 318 milijonov din. Okrog 7 milijard bo prišlo iz zveznega proračuna, ostalo pa iz lastnih dohodkov vojske. Prispevek iz zveznega proračuna bo tako za 8% večji od letošnjega. Za vojaško opremo in oborožitve bo porabljenih 1 milijardo 903 milijone din odn. za 15.6% več kot letos.

MILITARIZACIJA? - TEORIJA IN PRAKSA je objavila članek nekega Z. R. (Zdenko Rotar?), ki se boji, da bo prišlo pod plaščem "vseljidske obrambe" do militarizacije. "Pogovora o vseljidski obrambni pripravljenosti in sposobnosti ni mogoče omejiti na zahtevo po večji postavki za vojaške izdatke v zveznem proračunu in v proračunih drugih družbeno-političnih skupnosti, pa naj bodo utemeljevalci še tako spretni; spretni celo tako, da so včeraj zatrjevali (seveda samo implicitno, po sredno), da je pričakovati napad sovražnika z ene strani, danes pa zatrjujejo, da bo napad prišel s popolnoma druge strani..." Časopisi in revije kot npr. SUSRET 87, omladinska revija v Beogradu, propagirajo nekakšne, po možne vojaške enote s popolnoma opredeljeno organizacijo, funkcijami, štabi, vodi, oddelki, specializiranimi enotami, uniformo, orožjem, urjenjem, itd.

Z. R. se vprašuje: zoper koga vse to? Kaj je s sedanjo mladinsko ali študentsko organizacijo? To toliko bolj, ko omenjeni časopis smatra, da bi nova oblika "prostovoljnega zbiranja mladine... dajala neslutene možnosti tudi za idejno-politično izobraževanje in politično pripravljenost za obrambo socialistične domovine zo per zunanjega in notranjega sovražnika". Nova organizacija - na vojaških temeljih in načelih - naj bi se angažirala za socializem, "očiščen korupcij, malverzacij, kapitulantstva, okamenelih struktur itd." Z. R. meni, da je to - kljub bronamernosti predlagateljev - po skus militarizacije, katere namen je uveljaviti geslo: kdor ni z nami - je proti nam.

JAVNA TRIBUNA: Na redni letni skupščini študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov je bila sprejeta izjava o listu TRIBUNA (gl. rubriko "Kultura in omika"), v kateri je rečeno, da skupščina podpira vsa tista uredniška prizadevanja, ki se zavzemajo za odgovornost,

ustvarjalnost in kritično misel v družbi in na univerzi. Zveza študentov ne uveljavlja do ene od svojih aktivnih intelektualnih celic odnosa "skrbništva". Dosledno pa se zavzema za odprtost. TRIBUNA je platforma za izmenjavo najrazličnejših mišljenj, ki jih ni mogoče ukinjati s silo, temveč z dialogom. Študentska organizacija uveljavlja načelo široke tolerance, kar pomeni, da je TRIBUNA odprta tudi za mejne proizvode tako socialnega kot pesniškega izražanja, ki so šele v prvi razvojni fazi in bodo šele kasneje dosegli svojo kvalitetnejšo vsebino. Tako kot smo študentje, pravi dalje izjava, v junijskih dogodkih tudi z zelo ekstremnimi metodami reagirali zoper zaprtost in nefunkcionalnost nekaterih družbenih institucij - tako tudi danes vidimo, kako prihajajoče kulturne generacije trkajo na zaprta vrata kulturnih institucij. Vendar tako kot so junija šele ekscesi pripeljali do analize in ustrezne družbene akcije, so tudi v kulturi šele ekscesi pripeljali do reakcije dela kulturne generacije, ki je več kot dve desetletij razpolagala s ključnimi institucijami in z več ali manj isto varianto humanističnega mišljenja.

Izjava nadalje ostro protestira zoper vse politične diskvalifikacije, ki skušajo enega izmed sestavnih delov celovitega študentskega gibanja (t. j. TRIBUNO) obsoditi z obtožbami politično-policijskega značaja. Na koncu izjava poudarja, da se študentje ne morejo ustrašiti različnosti - nevaren pa da je molk, ki priča o neustvarjalnosti in pasivnosti velike večine študirajočih. Študentska organizacija se ne "boji" različnosti v pogledih, ampak molka in tišine študentske množice... Ta hip je še posebno potreben odziv vseh, ki lahko s pisano besedo podprejo napore za radikalno spremembo odnosov na univerzi in na vseh področjih družbenega življenja in v družbeni misli.

CK Zveze komunistov Slovenije je podal izjavo, da se ne misli vmešavati v sedanji "spor" na kulturnem področju.

SLOVENC V ZVEZNIH ORGANIH: Vodilnih funkcionarjev, ki jih postavlja zvezna skupščina ali zvezni izvršni svet je 177. Od teh jih je 19 Slovencev ali 10.74%. Slovenci zasedajo naslednje funkcije: 3 državni in zvezni sekretarji ter voditelji drugih zveznih organov in organizacij, dva namestnika državnih in zveznih sekretarjev itd., en podsekretar, 8 pomočnikov državnih in zveznih sekretarjev itd., 4 svetniki državnih in zveznih sekretarjev ter še en funkcionar.

FRANCJO ŽEFOVA ŽELEZNICA: Od 727 kretnic na Štajerskem, samo 6 jih postavlja električno. Za ravnanje z njimi potrebujejo več kot 300 ljudi. Osemdeset odstotkov signalov je osvetljenih s petrolejkami. Še vedno je v prometu 77 parnih lokomotiv starih od 38 do 65 let in le 11 jih je na naftni pogon. Zaradi zastarelosti je železnica prepočasna in izgublja ne le domač, ampak tudi precej tranzitnega tovora. Železničarji delajo v izredno težkih pogojih. Za modernizacijo pa ni cvenka.

POMAGAJ SI SAM... Namestnik javnega tožilca v Zagrebu je izgubil službo, ker si je z nedovoljeno trgovino z avtomobili prislužil 100 milijonov Sdin.

USTAVNE SPREMEMBE IN DEMONSTRACIJE
Ustavne spremembe, ki so v pripravi, bodo povečale vlogo republik in zmanjšale funkcijo federacije. Najvažnejši organ federacije bo postala zvezna skupščina in še posebno njen zbor narodov. Ustavne spremembe tudi dajejo večjo samostojnost avtonomnim pokrajinama Vojvodina in Kosmet (Kosovo in Metohija) v okviru srbske republike. Na Kosmetu, kjer žive pretežno Albanci in Turki, je prišlo na predvečer dneva republike, 27. novembra, do demonstracij, ki so jih organizirali albanski nacionalisti, ki niso zadovoljni, da bo Kosmet tudi v bodoče ostal del srbske republike. Radi bi videli, da bi Kosmet dobil status republike in da bi Priština postala njeno glavno mesto. Separatistične težnje je svoje čase učinkovito zatirala Rankovičeva Udba in glavni ekscesi v zadnjih letih so bili zabeleženi ravno na Kosmetu, kar je potrdil brionski plenum CK ZKJ, ki je odstavil Rankoviča. Domačini so trdili, da Srbi zavzemajo na Kosmetu najboljše položaje in da morajo domači strokovnjaki emigrirati.

Po sprejemu ustavnih sprememb v zvezni skupščini je bilo jasno, da razen prenosa nekaterih pravic z republike na avtonomno pokrajino, Kosmet ne bo dobil večje samostojnosti. 27. novembra zvečer so se študenti zbrali pred filozofsko fakulteto v Prištini in z albanskimi zastavami in transparenti napravili pohod po mestu. Nekaj časa so vzklikali Titu in Zvezi komunistov, nato pa so se zaslišala separatistična gesla. Milica je reagirala s pendreki in solzilnim plinom, na pomoč pa so prišli tudi gasilci s svojimi brizgalnami. Neredi so trajali skoro pet ur in v tem času so demonstranti prevrnili kakih 20 avtomobilov, razbili šipe raznih trgovin in ustanov in ranili deset miličnikov, od katerih tri so morali zadržati v bolnici. Ranjenih je bilo tudi 27 demonstrantov, od katerih osem je moralo v bolnico. Demonstracije so se vršile tudi v Uroševcu, Gnjilanih in Podujevu.

Na svoji tiskovni konferenci v Jajcu, ob priliki proslave 25-letnice drugega zasedanja AVNOJ-a, 30. novembra, je Tito dejal, da so bile demonstracije inspirirane "od zunaj" in da so zadnje čase odnosi z Albanijo zopet postali slabši.

KRAIGHERJEVA LEKCIJA: Na proslavi 25-letnice kočevskega zbora OF je govoril Sergej Kraigher. Govoreč o vlogi Jugoslavije v svetu in položaju Slovenije v njej, je Kraigher dejal, da postaja Slovenija, ob doseženih rezultatih gospodarskega in družbenega razvoja, vse večji demokratičnosti in svobodi v odnosih med ljudmi, in z odprtimi mejami, iz leta v leto močnejša privlačna sila za vse Slovence zunaj njenih meja. Politika, katero vodi vlada v Ljubljani, "razorožuje tudi slovensko politično, posebno klerikalno emigracijo in manevre nekdanjih nosilcev Erlihovega klerofašizma, ki so med okupacijo kapitulantsko sprejeli ponovno razkosanje Slovenije in priključitev velikega dela Slovenije k tretjemu rajhu in zato prelili potoke krvi, danes pa propagirajo bolj ali manj idejo o razbitju Jugoslavije".

Ob robu

Titó je v svojih govorih, intervjujih in tiskovnih konferencah izza sovjetske invazije v Češkoslovaško - in te dni v Jajcu - skušal napraviti vtis, da je iskreno in resno obso dil sovjetsko vmešavanje na Češkoslovaškem in da podpira reformatorske težnje Dubčekove skupine. KLIC TRIGLAVA mu ni verjel. Ugotovil je, da bi reforme novih češkoslovaških voditeljev daleč prekašale v političnem in demokratskem pogledu vse, kar premore Zveza komunistov Jugoslavije in kar Tito imenuje "socialistična demokracija". Svoboda tiska, besede, radia in televizije ter svoboda političnega organiziranja, ki je bila uvedena na Češkoslovaškem, ni prijala Sovjetski zvezi in njenim satelitom in ni mogla prijati Titu, ker take svobode v Jugoslaviji ni in tu di biti ne more, dokler krilatice o demokraciji in pluralizmu ostajajo samo krilatice.

Da je temu tako, je razvidno tudi iz Titovega intervjuja s PARIS-MATCH, ki vsebuje skoro toliko kontradikcij kot je bilo Titovih odgovorov. Čehoslovaški voditelji sedaj nimajo več nobene možnosti, da bi postavili Tita na laž - niti ne, da bi nadaljevali reforme, ki bi ga spravile v zadrego doma. Ko je bil v Pragi, pravi Tito, je češkoslovaškim voditeljem rekel, da morajo ostreje nastopiti na pram "reakcionarjem in kontrarevolucionarjem", ki so za res "moralni razsrditi Sovjetsko zvezo in druge". Toda dejstvo je, da so ti voditelji vseskozi zatrjevali, da kontrarevolucionarjev v Češkoslovaški ni - posebno ne tam, kjer so jih videli Sovjeti - in Tito! Češkoslovaški voditelji niso nikdar priznali, da je bilo to, kar se je pisalo po češkoslovaških časopisih in govorilo na radiu in televiziji "kontrarevolucija". Trdili so, da je to demokracija. Odpravili so cenzuro tiska in govora in se niso ustrašili konfrontacije idej. To, kar danes Tito govori, se ujema s tem, kar trdi jo stalinisti, ko opravičujejo zasedbo Češkoslovaške.

Gledano s tega stališča, se je Tito moral oddahnuti, da je bila "kuga" svobode pravočasno zatrita, predno se je u-tegnila razširiti na Jugoslavijo.

V svojem intervjuju s PARIS-MATCH Tito na isti hinavski način obtožuje Zahod, da ni mignil z mezinem, da bi pomagal Češkoslovaški. V isti sapi, pa potrjuje, da je smatral sovjetsko intervencijo na Madžarskem za "nujno zlo" zato, ker so se tam de facto vmešale "nekaterne sile z Zahoda". Titove akrobacije so kolosalne, toda samo dokazujejo, da je nesposoben videti resnico in da si maši ušesa pred zahtevami naroda po svobodi in da išče vzroke za globok nemir v komunističnih deželah vse drugje kot pa v enopartijskem sistemu.

Še enkrat je navil zdrasano ploščo o predvojni buržoaznih strankah in s tem hotel opravičiti dejstvo, da v Jugoslaviji ne obstoja večstrankarski sistem. Bodimo realisti - priljubljena fraza v komunističnih krogih - pa ugotovimo, da bi ZKJ ne imela prav nobene šanse, da vlada - na bilo kateri način - ako bi dovolila obstoj organizirane opozicije, "buržoazne" ali drugačne.

IVAN STANIČ

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENField 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija: 1.10.0

Argentina: 650.- (1300.-)

Avstralija: \$A 4 (\$A 7)

Avstrija: 50.-

Finska: 13.-

Francija: 15.-

Italija: 2500.-

J. Afrika: 4.- (R 7)

Kanada: 5.00 (\$ 8.50)

Nemčija: 16.-

Švedska: 20.-

Urugvaj: 60.- (120.-)

U.S.A.: 5.00 (\$ 8.50)

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada